

Briselē, 2024. gada 29. novembrī
(OR. en)

16181/24

RECH 521
AGRI 835
COMPET 1159
COWEB 191

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Datums:	2024. gada 29. novembris
Saņēmējs:	delegācijas
Iepr. dok. Nr.:	15304/24 + COR 1
Temats:	iespējama Eiropas mērogapētniecības un inovācijas iniciatīva nolūkā veicināt ilgtspējīgu dabas resursu pārvaldību, pārtikas sistēmu drošību un paātrināt bioekonomikas izvēršanu, izmantojot Centrāleiropas un Austrumeiropas potenciālu – Padomes secinājumi (2024. gada 29. novembris)

Pielikumā pievienoti Padomes secinājumi par tematu “*Iespējama Eiropas mēroga pētniecības un inovācijas iniciatīva nolūkā veicināt ilgtspējīgu dabas resursu pārvaldību, pārtikas sistēmu drošību un paātrināt bioekonomikas izvēršanu, izmantot Centrāleiropas un Austrumeiropas potenciālu*”, kurus Padome apstiprināja 4063. sanāksmē, kas notika 2024. gada 29. novembrī.

**PADOMES SECINĀJUMI PAR IESPĒJAMU EIROPAS MĒROGA PĒTNIECĪBAS UN
INOVĀCIJAS INICIATĪVU NOLŪKĀ VEICINĀT ILGTSPĒJĪGU DABAS RESURSU
PĀRVALDĪBU, PĀRTIKAS SISTĒMU DROŠĪBU UN PAĀTRINĀT BIOEKONOMIKAS
IZVĒRŠANU, IZMANTOJOT CENTRĀLEIROPAS UN AUSTRUMEIROPAS
POTENCIĀLU**

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ATGĀDINOT

- Eiropadomes 2022. gada 23. un 24. jūnija secinājumus ¹, kuros atzīta Ukrainas, Moldovas Republikas un Gruzijas Eiropas perspektīva, vienlaikus paužot pilnīgu un nepārprotamu apņemšanos attiecībā uz Rietumbalkānu dalības ES perspektīvu;
- Eiropadomes 2023. gada 26. un 27. oktobra secinājumus ² attiecībā uz ES konkurētspēju, kuros uzsvērts, ka ES ir vajadzīga spēcīga ekonomiskā bāze, kura tai nodrošina konkurētspēju ilgtermiņā un vienlīdzīgus konkurences apstākļus gan iekšēji, gan globāli;
- savus 2019. gada 29. novembra secinājumus par atjaunināto bioekonomikas stratēģiju “Ilgtspējīga bioekonomika Eiropai. Ekonomikas, sabiedrības un vides saistības stiprināšana” ³, kuros pausta atzinība par *BIOEAST* nozīmi ES bioekonomikas stratēģijas īstenošanā;
- Padomes Ieteikumu (2021. gada 26. novembris) par Eiropas Pētniecības un inovācijas paktu ⁴, kas ir saistīts ar Komisijas paziņojumu “EPT – pētniecības un inovācijas jaunā ēra”;

¹ EUCO 24/22.

² EUCO 14/23.

³ 14594/19.

⁴ 13701/21.

- savus 2023. gada 25. aprīļa secinājumus par bioekonomikas iespējām, ņemot vērā pašreizējās problēmas, īpašu uzmanību pievēršot lauku apvidiem ⁵, kuros Komisija un dalībvalstis tiek mudinātas stiprināt sadarbību *BIOEAST* ietvaros;
- savus 2024. gada 24. maija secinājumus “Konkurētspējīga Eiropas rūpniecība, kas virza mūsu zaļo, digitālu un noturīgu nākotni” ⁶, kuros Komisija tiek mudināta atzīt biotehnoloģiju un biobāzētu ekonomiku par ES rūpniecības politikas pamatelementu un nodrošināt koordināciju, lai uzlabotu politikas saskaņotību;
- Komisijas paziņojumus un tiem pievienotos dokumentus par tematiem “Eiropas zaļais kurss” ⁷, “Jauns aprites ekonomikas rīcības plāns. Par tīrāku un konkurētspējīgāku Eiropu” ⁸, “2023. gada ES klimatrīcības progresa ziņojums” ⁹, “Rūpēs par nākotni: “Eiropas 2040. gada klimata mērķrādītājs un ceļš uz klimatneitralitāti 2050. gadā, veidojot ilgtspējīgu, taisnīgu un pārticīgu sabiedrību” ¹⁰ un “Nākotnes veidošana, balstoties dabā: biotehnoloģiju un bioražošanas uzrāviens ES” ¹¹, kuros uzsvērts bioekonomikas nozīmīgums zaļās pārkārtošanās un Eiropas konkurētspējas atbalstīšanā,

⁵ 8406/23.
⁶ 10127/24.
⁷ COM(2019) 640 final.
⁸ COM(2020) 98 final.
⁹ COM(2023) 653 final.
¹⁰ COM(2024) 63 final.
¹¹ COM(2024) 137 final.

1. ATZĪST, ka Eiropas zaļā kursa 2030. un 2050. gada vidēja termiņa un ilgtermiņa mērķrādītāju sasniegšana ir atkarīga arī no biomasas, tostarp bioatkritumu, ilgtspējīgas ražošanas un izmantošanas. UZSVER, ka ilgtspējīga un aprites bioekonomika var gan palīdzēt sasniegt Eiropas zaļā kursa mērķrādītājus, gan arī veicināt Eiropas konkurētspēju. ATZINĪGI VĒRTĒ informāciju par plānoto ES bioekonomikas stratēģijas atjaunināšanu līdz 2025. gada beigām, kurā ES ekonomikas spēcīnāšanas nolūkā būtu jāņem vērā pašreizējās sociālās, demogrāfiskās, ekonomiskās un vides problēmas, bioekonomikas rūpnieciskā dimensija un tās saikne ar biotehnoloģiju un bioražošanu. Vienlaikus tai būtu jāņem vērā arī piesardzības princips un par prioritāti jāizvirza patērētāju intereses. PIENĒM ZINĀŠANAI minētajās stratēģijās apskatītās arvien sarežģītākās problēmas, kuras sniedzas pāri dalībvalstu robežām un kurām nāktu par labu plašāka transnacionāla sadarbība ar trešām valstīm, kam ir kopīgas ES vērtības un principi.
2. ATZĪST notiekošās debates par ilgtspēju un konkurētspēju, jo īpaši attiecībā uz neaizstājamiem, bet neaizsargātiem dabas resursiem, piemēram, augsni, saldūdeni un ekosistēmu pakalpojumiem, kā arī Eiropas pārtikas sistēmu drošības būtisko nozīmi un biobāzētu inovāciju un risinājumu un arī bioražošanas potenciālu sociālekonomiskās un ilgtspējīgas attīstības veicināšanā Eiropā.
3. UZSVER darbu, kas šajā sakarā paveikts pašreizējās Eiropas partnerībās, tostarp (bet ne tikai) programmas “Apvārsnis Eiropa” 6. kopā minētajās partnerībās, piemēram, kopuzņēmumā “Aprite biobāzēta Eiropa” (kopuzņēmums “CBE”), kas ir ieviesis paplašināšanas stratēģiju un rīcības plānu ar mērķi mobilizēt nepietiekami pārstāvētās ieinteresētās personas un saņēmējus, kā arī pozitīvo piemēru – partnerību pētniecības un inovācijas jomā Vidusjūras reģionā (*PRIMA*) kā instrumentu ciešākai sadarbībai ar ES kaimiņvalstīm. UZSVER, cik svarīga ir misiju, jo īpaši ES misiju “Mūsu okeāna un ūdeņu atjaunošana” un “Augsnes kurss Eiropai”, savstarpējā sinerģija un papildināmība.

4. NORĀDA uz Eiropas inovācijas rezultātu pārskata tendencēm, kuras liecina par to, ka Centrāleiropas un Austrumeiropas dalībvalstis galvenokārt atrodas jauno un mēreno inovatoru vidū un ka to dalība pamatprogrammās joprojām ir mērena. UZSVER, ka ir jāpalielina ieguldījumi valstu līmenī un jāveic turpmāki pasākumi, lai paplašinātu līdzdalību, atbalstītu izcilu zinātnes un biobāzētu inovāciju apmaiņu un valorizāciju visā Eiropas Pētniecības telpā (EPT).
5. NORĀDA, ka ir jāveicina piegādes ķēžu un uzņēmējdarbības modeļu ilgtspējīga attīstība, tostarp attiecībā uz augstākas vērtības produktiem un bioresursu vietēju pārstrādi Centrāleiropas un Austrumeiropas dalībvalstīs, iekļaujot un augšupējā veidā iesaistot ieinteresētās personas pētniecībā, inovācijā un ilgtspējīgu biobāzētu risinājumu ieviešanā ar mērķi veicināt Eiropas pāreju uz aprītīgu un ilgtspējīgu nākotni.
6. NORĀDA uz *BIOEAST* nozīmi Eiropas zaļās un taisnīgas pārkārtošanās atbalstīšanā, kā arī uz progresu, ko tā kā platforma, kam ir izveidots koordinācijas mehānisms, struktūra un resursi, pēdējos gados ir panākusi kopīgu stratēģisko pētniecības un inovācijas prioritāšu noteikšanā agroekoloģijas, saldūdens noturības, pārtikas sistēmu drošības, kā arī ilgtspējīgas un aprītes bioekonomikas jomā. UZSVER potenciālu, ko paver ar bioekonomiku saistīto rīcībpolitiku un noteikumu saskaņošana Savienības līmenī, jo īpaši attiecībā uz labvēlīgas vides radīšanu ieguldījumiem, pētniecībai, inovācijai un nozares ilgtspējīgai attīstībai.
7. PIENĒM ZINĀŠANAI par lauksaimniecību un pētniecību atbildīgo un *BIOEAST* iesaistīto 11 dalībvalstu ministru apņemšanos, kas ir izklāstīta 2019. gada kopīgajā deklarācijā ¹² un ieskicē *BIOEAST* turpmāko virzību, kā arī atkārtoti pausto apņemšanos, kas noformēta deklarācijas veidā un kuru par lauksaimniecību un pētniecību atbildīgie 10 dalībvalstu ministri parakstīja 2024. gada jūlijā, izveidot partnerību nolūkā risināt jautājumus par savstarpējo saikni starp ilgtspējīgiem dabas resursiem, pārtikas sistēmām un bioekonomikas izvēršanu Centrāleiropas un Austrumeiropas valstīs.

¹² 9235/19.

8. ATZĪST, ka starp visām ES dalībvalstīm ir jāveicina atvērta un iekļaujoša sadarbība ar bioekonomiku saistītā pētniecībā un inovācijā, vienlaikus veicinot atklātu sadarbību ar Rietumbalkānu valstīm un kandidātvalstīm. PIENĒM ZINĀŠANAI priekšlikumu *BIOEAST* deklarācijā, ko parakstījušas 10 dalībvalstis, izveidot iespējamu Eiropas mēroga pētniecības un inovācijas iniciatīvu attiecībā uz oglekļa, ūdens, uztura un enerģijas cikliem, ņemot vērā ilgtspējīgu dabas resursu pārvaldību, pārtikas sistēmu drošību un bioekonomikas izvēršanu, izmantojot Centrāleiropas un Austrumeiropas dalībvalstu, Rietumbalkānu valstu un kandidātvalstu potenciālu, jo, pieņemot un pielāgojot izcilus pētniecības rezultātus un inovatīvus risinājumus, varētu tikt apmierinātas vietējās vajadzības. *BIOEAST* parakstītāji iestājas par to, ka šāda iespējama iniciatīva varētu vēl vairāk palielināt Eiropas konkurētspēju bioekonomikas jomā, tostarp bioražošanā un biotehnoloģijā, vienlaikus veicinot dabas resursu aizsardzību un efektīvu izmantošanu, kā arī piekļuvi privātajiem un publiskajiem līdzekļiem inovatīvu biobāzētu risinājumu veicināšanas nolūkā.
9. ATZĪST, ka ir vajadzīgas padziļinātas diskusijas ar visām dalībvalstīm un Eiropas Komisiju par pētniecības un inovācijas nozīmi Centrāleiropas un Austrumeiropas dalībvalstu, Rietumbalkānu un kandidātvalstu bioekonomikas potenciāla izmantošanā Eiropas stratēģiskās autonomijas kontekstā. Iespējama jauna pētniecības un inovācijas iniciatīva varētu palīdzēt nodrošināt būtiskas zināšanas un zinātību, uzlabot zinātnes diplomātiju, veicinot un aizsargājot Eiropas vērtības, piemēram, pētniecības ētiku, integritāti un dzimumu līdztiesību, kā arī veicināt attiecības, stabilitāti, labklājību un ilgtspējīgu pāreju Rietumbalkānos un kandidātvalstīs un risināt intelektuālā darbaspēka emigrācijas jautājumu. Labākai sinerģijas izmantošanai un lielākai līdzdalībai būtu jārada pievienotā vērtība Eiropas pētniecības un inovācijas ekosistēmai, jāveicina ES pārtikas sistēmu drošība, īpašu uzsvaru liekot uz pārtikas produktu nekaitīgumu, autentiskumu un kvalitāti un atkritumu valorizāciju, kā arī jāpalīdz atraisīt nepietiekami izmantotās biomasas potenciālu Eiropas Savienībā un arī Rietumbalkānos un kandidātvalstīs, radot pozitīvu blakusietekmi visā vienotajā tirgū, un jāpalielina Eiropas konkurētspēja.

10. UZSVER, ka transnacionālām pētniecības un inovācijas iniciatīvām ir pievienotā vērtība, lai rastu jaunus risinājumus problēmām divējādās zaļās un digitālās pārkārtošanās, veselības un sociālajā jomā, un ATZĪST, ka steidzami ir vajadzīgi ilgtspējīgi un kvalitatīvi izstrādāti projekti, kas tiek īstenoti, ievērojot augstu pārredzamības un standartu līmeni. Šāda iespējama jauna Eiropas mēroga iniciatīva varētu veicināt turpmāku stratēģisku sadarbību, un tai būtu jānosaka skaidri mērķi, lai izvairītos no esošo un jauno pētniecības un inovācijas pasākumu pārklāšanās ES un valstu līmenī un novērstu finansējuma dublēšanos, un lai nodrošinātu lielāku noturību pret krīzēm.
11. Tādēļ AICINA Komisiju, pilnībā ievērojot savas iniciatīvas tiesības, veikt nepilnību analīzi atbilstoši piemērojamām procedūrām, lai, apspriežoties ar ekspertiem, novērtētu, vai ir nepieciešama iespējama jauna Eiropas mēroga pētniecības un inovācijas iniciatīva, ņemot vērā visus iespējamus risinājumus, attiecībā uz ilgtspējīgu dabas resursu pārvaldību, pārtikas sistēmu drošību un bioekonomikas izvērsšanu, izmantojot Centrāleiropas un Austrumeiropas dalībvalstu, Rietumbalkānu un kandidātvalstu potenciālu, un vai tā būtu īstenojama un kāda būtu tās ietekme. Atkarībā no šādas analīzes rezultātiem varētu apsvērt – apspriežoties ar dalībvalstīm – stratēģiskā ceļveža sagatavošanu, lai nodrošinātu, ka dalībvalstu dabas resursus, ko papildina Rietumbalkāni un kandidātvalstis, var pārvietot un valorizēt, pamatojoties uz izcilākajām zinātnes un inovatīvām tehnoloģijām, kas ir pieejamas un vēlamas visā ES.
-